

15 juni 2018

Fietsblog GLD-4: Hanzesteden en IJsselhoeves

Voordat ik aan mijn fietstocht van vandaag begin, drink ik eerst een kop koffie op het pittoreske marktplein van Hattem onder de toren van de Sint-Andreaskerk. De kerk speelt op de kwartieren een steeds vollediger

wordende melodie. Een heerlijk licht deuntje, waarbij de zware klappen van de grote bronzen kerkklok, die het halve of hele uur aangeven, extra hard vallen. Alles past hier in het beeld dat Anton Pieck zo graag schetste, hij heeft in Hattem ook een museum gekregen dat geheel aan zijn werk gewijd is. Ik zoek in het museum naar het prentje dat mijn ouders in de gang hebben hangen uit de tijd dat ze in Vlissingen woonden: een gezicht op het stadhuis van Middelburg. En ja, ook die hangt tussen het vele werk.

Hattem heeft met de uiteraard door Pierre Cuypers van extra kantelen voorziene Dijkpoort dan wel geen Koppelpoort, zoals Amersfoort, maar heeft wel een Koppelmuseum. Want aan het Anton Pieck museum zit het Voerman museum vast, wat me met de luchtschilderingen van Voerman Sr. een voorschot geeft op de wolkenpartijen die ik tijdens mijn fietstocht langs de IJssel hoop te gaan zien. Voerman Sr. Trouwde met mevrouw Verkade en kreeg een zoon die ook wel kon tekenen en schilderen. Voerman Jr. werd de illustrator van de bekende Verkade albums van Jac. P. Thijsse. Zijn sneeuwlandschappen zijn zo scherp geschilderd, dat ze me in het landschap zuigen.

De twee musea zijn meer dan compleet. Er is zelfs een kleine kamer ingericht die aandacht geeft aan een van de grote patriottenleiders die ons land gekend heeft. H.W. Daendels woonde in Hattem in een nog steeds bestaand, prachtig middeleeuws huis. Hij organiseerde er de eerste algemene verkiezingen van Hattem in de Bataafse tijd. Daarmee was het Ancien Regime voorgoed verleden tijd. In de museumkamer staat de kist waar de stembiljetten in zijn gegaan.

Al fietsend richting Veessen valt de ruimte en de rust me op. Terwijl het aan de overkant van de IJssel zoveel drukker oogt. Daar rijdt het vrachtverkeer over de provinciale weg tussen Zwolle, Wijhe en Olst. Aan mijn Gelderse kant liggen de kleinere plaatsen Hattem, Veessen, Oene en fiets ik vaak als enige over de dijk. Wel komen me regelmatig vogels tegemoet, die de thermiek van de dijk gebruiken om gemakkelijk hoogte te winnen. Er vliegt 100 gulden mijn neus voorbij: de snip. Die moet oppassen want iets verderop vliegt de bruine kiekendief. Deze grote valkachtige vogel heeft ranke vleugels met zwarte uiteinden en is een genot om wat langer naar te kijken.

Toch vraag ik me af waarom deze kant van de IJssel zoveel rustiger is. Beide oevers zijn al vanaf de prehistorie bewoond geweest. Bij recente graafwerkzaamheden bij Wapenveld zijn aardewerk, houtskool, vuursteen en bot uit die tijd gevonden. De IJssel was toen nog een niemendalletje, een lokaal regenriviertje. Pas nadat in de vroege Middeleeuwen de IJssel plots water uit de Rijn erbij kreeg, werd het de stroom die we nu kennen. Dat maakte de IJsselvallei wel een erg natte plek om te wonen en op het land te werken. Aan de kant van het huidige Overijssel is men daarom al vroeg begonnen met afwateren. Al voor 1300 lagen er afvoerkanalen die het overtollige water helemaal tot in de grachten van Zwolle loosden. Zo konden ze daar de boel doorspoelen. Aan de kant van Gelderland begonnen fraters van het nabijgelegen klooster in Heerde pas rond 1400 met het aanleggen van dijken. Maar of honderd jaar later beginnen met afwateren verschil uitmaakt, dat betwijfel ik.

De fraters uit Heerde leverden wel mooie grote stukken land op, waarop het zichtbaar goed boeren is. De boerderijen die hier staan bieden tegen elkaar op wat betreft front. De ene gevel bevat nog meer symmetrische en symbolische bouwelementen dan de andere. Timpanen, pilaren, gekleurde luiken, noem maar op. Als ze in Groningen herenboeren hebben, dan hebben ze hier Jonkherenboeren.

Zelf deze route ontdekken?

Bovenstaande blog gaat over [traject 4](#) van de route [Fietsen over Grenzen](#). Dit traject loopt van Hattem naar Veessen. [Lees meer over dit traject.](#)

Geschreven door Marc Beek

Mijn naam is Marc Beek (54 jaar, Harderwijk) en ik ga Fietsen over Grenzen. Ik ben een ervaren vakantiefietser, dus weet mijn tempo aan te passen aan de schoonheid van het landschap en de bezienswaardigheden op de route. Al fietsend ga ik op zoek naar de geschiedenis van toen en dat in woord verbinden met het leven van nu. Want die grens uit het verleden vormde dan wel ooit een barrière, vaak was het ook een aanmoediging om grenzen te verleggen.